

Sag C-714/22**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

22. november 2022

Forelæggende ret:

Sofijski rajonen sad (Bulgarien)

Afgørelse af:

21. november 2022

Sagsøger:

S.R.G.

Sagsøgt:

Profi Credit Bulgaria EOOD

Hovedsagens genstand

Sagen behandles i henhold til artikel 267 TEUF.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Tvist om gyldigheden af en forbrugerkreditaftale, hvor der blev aftalt betaling for en pakke af frivillige accessoriske tjenesteydelser. Følgende spørgsmål ønskes besvaret: Udgør disse tjenesteydelser aktiviteter i forbindelse med udnyttelse og administration af kreditten i betragtning af, at de ikke er omfattet af de årlige omkostninger i procent i forbindelse med forbrugerkreditten? Kan disse accessoriske tjenesteydelser derfor være urimelige kontraktvilkår som omhandlet i direktiv 93/13, og skal de anses for at være en del af »de samlede omkostninger i forbindelse med forbrugerkreditten«, som er afgørende for beregningen af de årlige omkostninger i procent i henhold til direktiv 2008/48? Hvorledes skal sagsomkostningerne fordeles i lyset af Domstolens hidtidige praksis (dom i de forenede sager C-224/19 og C-259/19), når der konstateres urimelige kontraktvilkår i en forbrugeraftale?

Præjudicielle spørgsmål

1. Skal artikel 3, litra g), i direktiv 2008/48/EF fortolkes således, at gebyrer for accessoriske tjenesteydelser, som er aftalt i tillæg til en forbrugerkreditaftale, såsom gebyrer for muligheden for udsættelse og nedsættelse af rater, udgør en del af de årlige omkostninger i procent for kreditten?
2. Skal artikel 10, stk. 2, litra g), i direktiv 2008/48/EF fortolkes således, at det skal lægges til grund, at den forkerte oplysning af de årlige omkostninger i procent i en kreditaftale mellem en erhvervsdrivende og en forbruger som låntager udgør en manglende oplysning af de årlige omkostninger i procent i kreditaftalen, og at den nationale domstol skal anvende de retsvirkninger, der i national ret er fastsat for manglende oplysning af de årlige omkostninger i procent?
3. Skal artikel [23] i direktiv 2008/48/EF fortolkes således, at en sanktion i national ret i form af forbrugerkreditaftalens ugyldighed, hvorefter kun det ydede kreditbeløb skal betales tilbage, er forholdsmæssig, hvis de årlige omkostninger i procent ikke er præcist angivet i forbrugerkreditaftalen?
4. Skal artikel 4, stk. 1 og 2, i direktiv 93/13/EØF fortolkes således, at det skal lægges til grund, at gebyrerne for en pakke af accessoriske tjenesteydelser, som er fastsat i en særskilt tillægsaftale til forbrugerkreditaftalen som hovedaftale, udgør en del af aftalens hovedgenstand og derfor ikke kan være genstand for en prøvelse af vildledning?
5. Skal artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13/EØF sammenholdt med nr. 1), litra o), i bilaget til direktivet fortolkes således, at et vilkår i en aftale om accessoriske tjenesteydelser til en forbrugerkredit er vildledende, hvis forbrugeren heri gives en abstrakt mulighed for at udsætte og ændre sine betalinger og også skylder gebyrer for dette, selv om han ikke benytter denne mulighed?
6. Skal artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 samt effektivitetsprincippet fortolkes således, at de er til hinder for en regel, hvorefter det er muligt at pålægge forbrugeren at betale en del af sagsomkostningerne i følgende tilfælde: 1) hvis påstanden om, at det fastslås, at beløb ikke skyldes som følge af, at det fastslås, at et vilkår er urimeligt, delvis tages til følge [...]; 2) hvis det praktisk umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt for forbrugeren at gøre sine rettigheder gældende i forbindelse med opgørelsen af kravets størrelse og 3) i alle tilfælde, hvor der foreligger et urimeligt vilkår, herunder i de tilfælde, hvor det urimelige vilkår hverken helt eller delvis har direkte indflydelse på størrelsen af kreditgiverens krav, eller vilkåret ikke har direkte sammenhæng med sagens genstand?

Anførte EU-retlige forskrifter

Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugerftaler, navnlig artikel 3, stk. 1, artikel 4, stk. 2, artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23. april 2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF, navnlig artikel 3, litra g), artikel 10, stk. 2, litra g), og artikel 23

Dom af 20. september 2018, EOS KSI Slovensko, (C-448/17, EU:C:2018:745)

Dom af 16. juli 2020, Caixabank og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, forenede sager C-224/19 og C-259/19, EU:C:2020:578, navnlig domskonklusionens nr. 5

Anførte nationale forskrifter

Zakon za zadalzjenia i dogovorite (lov om forpligtelser og aftaler, Bulgarien), navnlig artikel 26

Zakon za potrebitelskia kredit (lov om forbrugerkredit, Bulgarien, herefter »forbrugerkreditloven«), navnlig artikel 10a, 11, 19, 21-24 og 33, samt § 1 i Dopalnitelni razporedbi (tillægsbestemmelser) til denne lov

Grazjdanski protsesualen kodeks (civil retsplejelov, Bulgarien), navnlig artikel 7, stk. 3, og artikel 78

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Den 10. oktober 2019 indgik sagsøgeren og sagsøgte en forbrugerkreditaftale med følgende indhold: Ydelse af en kredit på 5 000 leva (BGN) med en løbetid på 36 måneder, en nominel rentesats på 41,00% årligt, årlige omkostninger i procent på 49,02% og et samlet tilbagebetalingsbeløb for kreditten på 8 765,02 BGN. Ud over det samlede tilbagebetalingsbeløb for kreditten indeholder forbrugerkreditaftalen vederlag for følgende frivillige accessoriske tjenesteydelser: a) for retten til prioriteret behandling og udbetaling af forbrugerkreditten (»Fast«) på 1 250 BGN og b) for retten til ændring af tilbagebetalingsplanen for forbrugerkreditten (»Flexi«) på 2 500 BGN. Disse er indeholdt i tilbagebetalingsplanen som del af aftalen, hvorved det samlede tilbagebetalingsbeløb for kreditten beløber sig til 12 515,02 BGN, som skal betales i 36 månedlige rater à 347,64 BGN. Det er uomtvistet mellem parterne, at sagsøgte faktisk udbetalte beløbet på 5 000 BGN til sagsøgeren.
- 2 I kreditaftalen er det anført, at kunden på forhånd udtrykkeligt udtrykte ønske om at købe de frivillige accessoriske tjenesteydelser, og betingelserne for at benytte dem er udførligt beskrevet i sagsøgtes almindelige forretningsbetingelser. Ifølge

disse giver den accessoriske tjenesteydelse »Fast« den kunde, der har købt den, ret til prioriteret behandling af den pågældendes ansøgning om ydelse af en kredit. Når der er truffet afgørelse om at bevilge kreditten, overføres det ydede beløb inden for 24 timer efter underskrivelsen af de fornødne dokumenter til kunden. I henhold til de almindelige forretningsbetingelser giver den accessoriske tjenesteydelse »Flexi« den kunde, der har købt den, ret til at ændre sin tilbagebetalingsplan på de tilsvarende specifikke betingelser. Kunden kan forlange udsættelse eller nedsættelse af et bestemt antal tilbagebetalingsrater, hvis nøje opregnede grunde foreligger (tabt arbejdsevne, tab af arbejdspladsen, tab eller beskadigelse af formuen i tilfælde af katastrofe med mere).

- 3 Det er uomtvistet mellem parterne, at forbrugeren ved indgåelsen af kreditaftalen frivilligt ønskede at købe de anførte accessoriske tjenesteydelser. Det er ikke gjort gældende, at sagsøgeren blev vildledt med hensyn til arten af den aftale, der blev indgået med hende. Det er ikke gjort gældende under sagen, at sagsøgte ville have afvist at indgå aftalen, hvis disse accessoriske tjenesteydelser ikke blev betalt.
- 4 I henhold til de nationale bestemmelser i forbrugerkreditloven, som finder anvendelse i den foreliggende sag, må kreditgiver ikke forlange betaling af gebyrer eller vederlag for aktiviteter i forbindelse med udnyttelse og administration af kreditten (artikel 10a, stk. 2). De årlige omkostninger i procent for kreditten defineres som de aktuelle eller fremtidige samlede omkostninger i forbindelse med kreditten for forbrugeren og må ikke overstige et bestemt loft (artikel 19, stk. 1 og 4). I denne forbindelse er såvel størrelsen af de årlige omkostninger i procent som det samlede beløb, som forbrugeren skal betale tilbage, og som skal beregnes ved indgåelsen af aftalen, obligatoriske elementer i en forbrugerkreditaftale (artikel 11, stk. 1, nr. 10). Samtidig er ethvert vilkår i en forbrugerkreditaftale, som har til formål eller bevirker, at kravene i forbrugerkreditloven bliver omgået, ugyldige (artikel 21); hvis kravene om angivelsen af de årlige omkostninger i procent ikke er opfyldt, eller loftet for disse er overskredet, er forbrugerkreditaftalen ugyldig (artikel 22). Hvis forbrugerkreditaftalen erklæres ugyldig, er forbrugeren kun forpligtet til at tilbagebetale kredittens nettobeløb og skylder ikke renter eller andre omkostninger i forbindelse med kreditten (artikel 23).
- 5 Sagsøgeren har anlagt et negativt anerkendelsessøgsmål ved den forelæggende ret. Hun har nedlagt påstand om, at det fastslås, at hun ikke skylder sagsøgte et beløb på i alt 7 515,02 BGN, heraf: 1) 3 765,02 BGN renter i henhold til kontrakten, som består af den årlige nominelle rentesats og de effektive omkostninger i procent for hele forbrugerkreditaftalens løbetid, 2) 1 250 BGN vederlag for den accessoriske tjenesteydelse »Fast« og 3) 2 500 BGN vederlag for den accessoriske tjenesteydelse »Flexi«.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 6 S.R.G. gør gældende, at vilkårene i forbrugerkreditaftalen, som forpligter til betaling af den årlige rente, de årlige omkostninger i procent og vederlaget for de accessoriske tjenesteydelser, er ugyldige, for de er i strid med god tro. Derudover bestrider hun forpligtelsen til at betale vederlaget for de accessoriske tjenesteydelser, da disse efter hendes opfattelse udgør en sædvanlig aktivitet i forbindelse med administrationen af kreditten (de omfatter behandling af ansøgningen om ydelse af forbrugerkreditten og udbetalingen af denne). S.R.G. er af den opfattelse, at hun ikke skylder disse vederlag, eftersom de er i strid med god tro, da vederlagene for de to accessoriske tjenesteydelser beløber sig til et samlet beløb på 3 750 BGN, og dette beløb overstiger halvdelen af det beløb, der blev ydet som kredit. De omtvistede vederlag vedrører ikke ydelser, som ligger ud over kreditgivers hovedkrav, men udgør gebyrer for udnyttelse af kreditten henholdsvis for aktiviteter i forbindelse med administrationen af kreditten. Af denne grund foreligger der en overtrædelse af det udtrykkelige forbud, hvorefter kreditgiver ikke må forlange gebyrer og vederlag for aktiviteter i forbindelse med udnyttelsen og administrationen af kreditten. Derudover fremfører sagsøgeren det argument, at de accessoriske tjenesteydelser udgør en del af vederlaget for aftalen og derfor bør indregnes i de årlige omkostninger i procent. Vederlagene for disse accessoriske tjenesteydelser udgør omkostninger for forbrugeren og er derfor skjulte kreditomkostninger, hvorfor de skal indregnes ved fastsættelsen af de årlige omkostninger i procent. Hvis omkostningerne for de omhandlede ydelser indregnes i de årlige omkostninger i procent, overstiger disse imidlertid begrænsningerne i forbrugerkreditloven med hensyn til loftet, og denne omstændighed fører til, at forbrugerkreditaftalen er ugyldig.
- 7 Sagsøgte gør gældende, at sagsøgeren i sin ansøgning om ydelse af kreditten selv traf afgørelse om at købe de accessoriske tjenesteydelser til aftalen. Hun rådede forud for indgåelsen af kreditaftalen over de nødvendige yderligere oplysninger om de aftalte ydelser. Sagsøgte gør gældende, at den årlige nominelle rentesats er fast, og at det er anført i sagsøgtens almindelige forretningsbetingelser, som er en del af den indgåede forbrugerkreditaftale, hvad det aftalte vederlag består af, hvilke betingelser der gælder for anvendelsen af den nominelle rentesats, og hvordan de årlige omkostninger i procent er beregnet. Derudover er de konkrete, skyldige tilbagebetalingsrater i hele aftalens løbetid anført i tilbagebetalingsplanen. I de almindelige forretningsbetingelser er forbrugers fortrydelsesret fastsat. Sagsøgte afviser påstanden om, at vilkårene om købet af de accessoriske tjenesteydelser er i strid med god tro, da disse supplerende muligheder blev valgt af sagsøgeren og ikke udgør en obligatorisk betingelse for at indgå kreditaftalen. Sagsøgte anser derfor sagsøgerens påstand om vildledning for ugrundet. Sagsøgte gør gældende, at sagsøgeren benyttede ydelserne i den accessoriske aftale, dvs. den prioriterede behandling og udbetaling af forbrugerkreditten og udsættelsen af de ved aftalen aftalte tilbagebetalingsrater.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 8 Efter den forelæggende rets opfattelse er sagens genstand koncentreret om spørgsmålet om kreditaftalens gyldighed som helhed og gyldigheden af de konkrete vilkår om køb af de accessoriske tjenesteydelser. I henhold til de bulgarske retsfor skrifter er den domstol, der skal træffe aftale i sagen, forpligtet til af egen drift at tage hensyn til de vildledende vilkår i en forbrugerkreditaftale som den foreliggende.
- 9 I denne forbindelse opstår der for den forelæggende ret for det første spørgsmålet om, hvorledes de effektive omkostninger i procent i forbindelse med en forbrugerkreditaftale fastsættes. I henhold til national ret erklæres en forbrugerkreditaftale, for hvilken de lovmæssige krav om angivelsen af de årlige omkostninger i procent ikke er opfyldt, ugyldig; forbrugeren skylder kun tilbagebetaling af det opnåede beløb, uden renter og omkostninger. På lignende måde forstår den forelæggende ret dommen i EOS KSI Slovensko-sagen (C-448/17), hvorefter kravet i artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13/EØF ikke er opfyldt, hvis vilkåret om de årlige omkostninger i procent er formuleret uklart. Den nationale ret er derfor ikke forpligtet til at anvende sådanne vilkår. Alligevel bør det efter den forelæggende rets opfattelse undersøges, om den sanktion, der er fastsat i national ret, nemlig at forbrugerkreditaftalen erklæres ugyldig, hvis den ikke opfylder de obligatoriske krav med hensyn til angivelsen af de årlige omkostninger i procent, er adækvat henholdsvis står i et rimeligt forhold til overtrædelsen som omhandlet i artikel 23 i direktiv 2008/48/EF. Dette spørgsmål skal prøves med hensyn til sagsøgerens argument om, at kreditgiveren ved beregningen af de årlige omkostninger i procent i aftalen bevidst ikke inddrog vederlagene for de accessoriske tjenesteydelser, som indholdsmæssigt ikke er sådanne ydelser, men står i forbindelse med udnyttelsen og administrationen af kreditten. Følgelig er det efter den forelæggende rets opfattelse nødvendigt at besvare spørgsmålet om, hvorvidt den urigtige angivelse af de årlige omkostninger i procent i en forbrugerkreditaftale skal sidestilles med manglende angivelse af disse. Tilsvarende er det nødvendigt at besvare det heraf betingede spørgsmål, om de aftalte vederlag for »accessoriske tjenesteydelser« (som ved aftalens indgåelse var indeholdt i den oprindelige tilbagebetalingsplan og i deres helhed hænger sammen med den måde, kreditten tilbagebetales på, og ikke med modtagelse af andre varer eller produkter) udgør omkostninger, som i henhold til artikel 3, litra g), i direktiv 2008/48 skal være omfattet af de årlige omkostninger i procent. Der er derfor behov for en fortolkning af, om betalingen af sådanne vederlag i det foreliggende tilfælde udgør »hovedgenstanden« for en aftale, som er knyttet til kreditaftalen, eller en yderligere betingelse og dermed yderligere omkostninger i forbindelse med kreditaftalen.
- 10 Endelig vil den forelæggende ret minde om domskonklusionens nr. 5 i dom af 16. juli 2020, CaixaBank og Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (forenede sager C-224/19 og C-259/19), som er affattet således: »Artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 samt effektivitetsprincippet skal fortolkes således, at disse er til hinder for en ordning, der giver mulighed for at pålægge forbrugeren at bære en

del af sagsomkostningerne, alt efter størrelsen på de uretmæssigt betalte beløb, der er blevet restitueret forbrugeren, efter at et kontraktvilkår erklæres ugyldigt, fordi det er urimeligt, idet en sådan ordning indebærer en væsentlig hindring, der kan afholde forbrugeren fra at udøve den ret, som er tillagt ved direktiv 93/13, til en effektiv domstolsprøvelse af den eventuelt urimelige karakter af kontraktvilkår.« I denne forbindelse er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt denne fortolkning kun finder anvendelse i de tilfælde, hvor det er praktisk umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt for forbrugeren at udøve sine rettigheder, hvis størrelsen af kravet om tilbagebetaling af de betalinger, der er foretaget på grundlag af det urimelige vilkår, skal angives, eller i alle tilfælde, herunder i tilfælde af, at der foreligger et urimeligt vilkår, som hverken helt eller delvis påvirker kravets størrelse, og som ikke hænger direkte sammen med sagens genstand, dvs. med forpligtelsen over for kreditgiveren. Spørgsmålet har forbindelse til hovedsagens genstand, da der, såfremt vederlagene for »accessoriske tjenesteydelser« udgør »hovedgenstanden« for en aftale, der er knyttet til kreditaftalen, og således ikke skal indgå i beregningen af de årlige omkostninger i procent, også skal tages stilling til fordelingen af sagsomkostningerne i forbindelse med sagens afgørelse. Ifølge national ret afhænger andelen af sagsomkostningerne af, om påstanden tages til følge eller forkastes, uanset hvilken egenskab parten i sagen har.

ARBEJDSDOKUMENT